אֲבוּיִךְ עַד דְּיַרְבֵּי שֵׁלָה בְּרִי אֲרוּם אָמַר דִּלְמָא יְמוּת אַף הוּא כְּאָחוֹי וְאָזְלַת תָּמָר וְיַתְבַת בֵּית אָבוּהָא: יב וּסְגוֹ יוֹמַיָּא וּמִיתַת בַּת שׁוּעַ אִיתַת יְהוּדָה וְאִתְנְחֵם יְהוּדָה וּסְלִיק עַל גּוֹזְזֵי עָנֵיהּ הוּא וְחִירָה רַחֲמֵיהּ עֲדוּלְמָאָה לְתִמְנָת: יג וְאִיתְנֵי לְתָמָר לְמֵימַר הָא חֲמוּיִךְ סַלִּיק לְתִמְנָת לְמֵיגַז עָנֵיהּ: יד וְאַעֲדַת לְבוּשֵׁי אַרְמְלוּתָהּ מִינָהּ וְכַסְיַת בְּרִדִידָא וְאַעַטְפַת וְיַתְבַת בְּפַרְשַׁת אָרְחִין דְּכָל עַיְינִין מִסְתַּכְּלִין תַּמָּן דְּעַל שְׁבִילָא דְתִמְנַת אֲרוּם חָמַת אֲרוּם

פי׳ יונתן

(יד) ברדידא. פי׳ לעיף: דכל עיינין מסתכלין. עיין גרס״י:

אבן עזרא

(יב) וינחם יהודה. פי׳ אחר שקבל תנחומין עליה: על גזזי צאנו. על מחת אל:

(יד) ותכס. פועל יולא וטעמו ותכס עצמה: ותתעלף. טעמו שהסתיר׳ פניה וכן ויתעלף. הסתיר פניו כנגדיו. וקרוב מהם מעולפת ספיריס: בפתח עינים. שם מקום. ויש אומרים כי שני מעיינות מים היו בדרך

רמב״ן

ואל תסוכי שמן כאשה חגורת שק על בעל נעוריה עד שיגדל שלה וייבם אותך, כי כן המנהג במתיבמת, כי היוצאת וחפצה להנשא לאיש זר לובשת בגדי אבל ימים מעט כפי המנהג, ומתנחמת ולובשת שנים, ותכס בצעיף ותתעלף עד שתנשא לאיש:

כי אמר. כלומר היה דוחה אותה בקש, שלא היה בדעתו להשיאה לו. כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו, כי מוחזקת היא זו שימותו אנשיה, לשון רש״י. ולא ידעתי למה יתבייש יהודה המושל בדורו מן האשה הזאת ולא יאמר אליה לכי לשלום מביתי, ולמה יטעה אותה, והיא אסורה לשלה, כמו שאמרו (יבמות סד:) בנשואים בתרי זמני הויא חזקה. ועוד, כי בהיותו מקפיד על זנוניה לחייב אותה שריפה נראה שהיה חפץ בה להיותה בביתו. ורחוק הוא שלא שמע יהודה כי בניו חטאו וישלחם ביד פשעם ואין לתמר בהם חטא: והנכון בעיני שהיה שלה ראוי ליבם, אבל לא רצה אביו שייבם אותה ועודנו נער פן יחטא בה כאחיו אשר מתו בנעוריהם, כי נערים היו, אין לאחד מהם שתים עשרה שנה, וכאשר יגדל וישמע למוסר אביו אז יתננה לו לאשה. וכאשר המתינה ימים רבים וראתה כי גדל שלה בעיניה, והוא עודנו נער לאביו כי אין לו עשר שנים והיה ממתין לו עוד, אז מהרה תמר ברב תאותה להוליד מזרע הקדש ועשתה המעשה הזה: יב. ויעל על גוזזי צאנו. היה עולה שם תמיד להתנחם שישים לבו בצאן וישכח רישו, והוגד לתמר כי הוא

אבי עזר

(יד) ותכס. פועל יוצא וכו׳. אל תאמר שהכנין מכריח הרב אומר שהוא יולא. כי מלינו בנין כבד והפעיל גם המה אינם יולאים בתמידות. כמו בהקשותה ותקש בלדתה. אבל הענין מכריח לזה:

ספורנו

פן ימות גם הוא כאחיו. פן ישגה ביופיה בילדותו כמו שעשו אחיו וימות: (יב) ותמת בת שוע. והיה לו להכניס את כלתו לביתו תחת אשתו כמו שעשה אברהם כאמרו ויביאה יצחק האהלה שרה אמו ולכן נואשה תמר שיכניסה להיות עוד כלתו: (יד) בפתח עינים. בהתחלת שתי מסלות כי המסלה תקרא עין

בעל הטורים

(יד) בפתח עינים אשר. ס״ת רמ״ת כמנין אברהם שאמרה יהי רצון שאזקק לזרע אברהם: כי גדל. ג׳ במסורה הכא ואידך עד כי גדל הכאב מאד בשביל שראתה כי גדל שלה גדל הכאב שלה ובזכות זה יצא ממנה מלכות בית דוד שהיה הולך וגדל עד כי גדל מאד:

כמו על העין בדרך שור: אשר על דרך תמנתה. כדי שלא ימלט יהודה מלפגוש בה בבואו מתמנת: כי ראתה כי גדל שלה. וחשבה שכאשר יראנה יהודה בזולת בגדי אלמנותה וישאל מדוע ככה עשתה תשיבהו כי בא מועד להסירם שהרי אמר לה שבי

רשב״ם

יופיה: (יד) ותכס. ראשה: בצעיף. שאין זה דרך אלמנות: ותתעלף. כסתה פניה שלא יכירנה יהודה: בפתח עינים. בשער של פרשת דרכים שהכל עוברים ונראים לעינים דרך שם והמפרש

דעת זקנים

(יד) בפתח עינים. שנתנה פתח לדבריה כדאית׳ במס׳ סוטה שאמרה יתומה אני פעויה אני פי׳ כשנשאתי לבניו ואיני כלתו:

שם עיר טועה. שהרי כתוב לפנינו היא בעינים ואלו היה שם עיר היה לו לו׳ בעינים הבי״ת חט״ף (שו״א) שלא מצינו שיאמר

אור החיים

יד. כי ראתה וגו׳ והיא וגו׳. צריך לדעת למה הולרך לומר ״והיא״ ולא הספיק לומר ולא נתנה וגו׳ והדבר מובן שעליה הוא אומר. ואולי כי ב׳ דברים אומר הכתוב, הא׳ כי ראתה כי גדל שלה, והדבר מובן שלא נתקיים

מנחת שי

(יב) העדלמי. הלמ״ד דגושה:

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org מקראות גדולות מאורות - א (בראשית) עמוד 805

ימי שנותינו בהם שבעים שנה. מע"ג דהמי קלא נתפלת משה כתיב מתמת דוד אמרו שמלינו שמי כך[ב] אבל משה מלינו שמי יותר:

בעי מינה מרב יוסף. אר"י דגרמא שמעלו הלכה כרבי או כרשב"ג והשתא דהלכה כשניהם:

דתנן מי שלקה ושנה כו'. הקשה ה"ל משה דבהגשרפיס (סנהדרין פח: ושם) מוקי לה אפילו כרשב"ג ועבירות מחזקות ואמר ר"י דאע"ג דהיכא תנא התם דאמר עבירות מחזקות מתוך לשון המשנה משמע ליה לרב יוסף דקסבר מלקיות מחזקות דגרמא לו דומק דלא נקט מי שלקה ושנה אלא לאשמועינן דאחייי בעבירה שיש בה מלקות ואפי' אמ"ל דקסבר עבירות מחזקות שמא סבר רב יוסף דכיפה לריהה התרהה[ד]: ושור

חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם וכתיב [א]הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה שרה אמנו [ב]אילונית היתה שנאמר [ג]ותהי שרי עקרה אין לה ולד אפי' בית ולד אין לה אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב לא שנו אלא בדורות הראשונים ששנותיהן מרובות אבל בדורות האחרונים ששנותיהן מועטות שתי שנים ומחצה כנגד שלשה עיבורים רבה[ד] אמר רב נחמן שלש שנים כנגד שלש פקידות [ה]דאמר מר בר"ה נפקדו שרה רחל וחנה אמר רבה[ו] ליתנהו להני כללי מכדי מתני' מאן תקין

רבי והא בימי דוד אימעוט שני דכתיב [ז]ימי שנותינו בהם שבעים שנה והאי שמא לא זכה להבנות הימנה ודלמא אהדר אלא זכיא אהדי כיון דלא מפקדא אפריה ורביה לא מיעגשה אינו והא אמרו ליה רבנן לר' אבא בר זבדא נסיב איתתא ואוליד בני ואמר להו אי זכאי הוו לי מקמייתא התם דהוי קא מדחי להו לרבנן דר' אבא בר זבדא איעקר מפריקה דרב הונא רב גידל איעקר מפריקה דרב הונא רבי חלבו איעקר מפריקה דרב הונא [ח]רב ששת איעקר מפריקה דרב הונא רב אחא בר יעקב אחדתיה סוסכינתא[ט] תליוה בארזא דבי רב ונפק מיניה כהוצא ירקא אמר רב אחא בר יעקב שיתין סבי הוינא וכולהו איעקור מפריקה דרב הונא לבר מאנא דקיימי בנפשאי [י]החכמה תחיה בעליה: גירשה מותרת וכו': [א]שני אין שלישי לא מתניתין מני [ב]רבי היא דתניא [ג]מלה הראשון ומת שני ומת שלישי לא תמול דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר [ד]שלישי תמול רביעי לא תמול והתניא איפכא [ה]הי מינייהו אחריניתא ת"ש דאמר ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן [ו]מעשה בארבע אחיות בצפורי שמלה ראשונה ומת שניה ומת שלישית ומת רביעית באת לפני רבן שמעון בן גמליאל אמר לה אל תמולי ודלמא אי אתיא שלישית נמי הוה אמר לה א"כ מאי אסהדותיה דר' חייא בר אבא ודלמא הא קמ"ל דאחיות מחזקות אמר רבא השתא דאמרת אחיות מחזקות [ז]לא ישא אדם אשה לא ממשפחת נכפין ולא ממשפחת מצורעים והוא דאתחזק תלתא זימני מאי הוה עלה כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר עובדא הוה קמיה דר' יוחנן בכנישתא דמעון ביוה"כ שחל להיות בשבת ומלה ראשונה ומת שניה ומת שלישית באה לפניו אמר לה לכי ומולי א"ל אביי חזי דקשרית איסורא וסכנתא סמך עלה אביי ואזל נסבה לחומה ברתא דאיסי בריה דרב יצחק בריה דרב יהודה דנסבה רחבא דפומבדיתא ושכיב רב יצחק בריה דרבה בר בר חנה ושכיב ונסבה הוא ושכיב אמר רבא ומי איכא דעביד עובדא בנפשיה כי האי והא איהו דאמר אבין דסמכא יצחק סומקא לאו בר סמכא[ח] אבין ישנו בחזרה יצחק סומקא אינו בחזרה ועוד אימר דפליגי לענין מילה בנישואין מי פליגי אין והתניא [ט]ה"ניסת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דברי רבי רבן שמעון בן גמליאל אומר לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא בשלמא גבי מילה איכא משפחה דרפי דמא ואיכא משפחה דקמיט דמא אלא נישואין מ"ט א"ל רב מרדכי לרב אשי הכי אמר אבימי מהגרוניא משמיה דרב הונא מעין גורם ורב אשי אמר [י]מזל גורם מאי בינייהו [כ]איכא בינייהו דאירסה ומית אי נמי דנפל מדיקלא ומית א"ל רב יוסף בריה דרבא לרבא בעי מינה מרב יוסף הלכה כרבי ואמר לי אין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ואמר לי אין אחוכי אחיך בי א"ל לא סתמי היא[ל] ופשיט לך נישואין ומלקיות כרבי וסתות ושור המועד כרבן שמעון בן גמליאל נישואין הא דאמרן מלקיות דתנן [מ]מי שלקה ושנה ב"ד כונסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורים עד שתהא כריסו נבקעת וסתות דתנן [נ]אין האשה

קובעת

כך סתומות של משנה הן יש שסתמה כרבן שמעון בן גמליאל ויש שסתמה כרבי דאמרי אמר ר' יוחנן מלמה דבעינן מלמה זימני ומשום הכי פשט לך כמר וכמר כסתומים[ס]: נישואין הא דאמרן. דסתם לן תנא דידן כרבי דקתני דשלי הסני שני אין שלישי לא: כונסין אותו לכיפה. אם חזר ומטא בשלישית דמחזקינן ליה ברשיעא דמתרי זימני שלקה:

קובעת

בבאה מחמת טענה דלדעת ר' אחא מפקינן מיניה אפי' בתוך עשר ובכתובה ולדעת הרב בעל (התוספות) [הלכות] ג) לאחר עשר שנים מפקינן לה מיניה ובכתובה ולדעת אבא מרי ז"ל לא מפקינן לה מיניה לעולם בכתובה אפילו לאחר עשר אבל בלא כתובה מפקינן לה מיניה בעל כרחו בבא מחמת טענה ולאחר עשר שנים ויש לדחוק ולפי דפי' הרב אלפס ג) ובודאי אי לא הוא הוא דמר איהו מינה לא הוה איהי צריכה למימר מיניה. אלא כגון דאמר איהו בדאיהי מינה

שהיא עקרה וזסתותיה ומעיינינה שאינה כשאר נשים ומשום הכי איצטריכה איהי למ' שאינו יודה ואמרה איהי שאינו יודה כתץ אבל בודאי אם היתה אילונית ידועה ואמרה איהי שאינו יודה כתץ לא מהמינן לה. ויש דמפרשי' דאשלישית ואדבעית לרשב"ג קאי דאמר תצא בלא כתובה ואמרה איהי מיניה אית לה כתובה וא"ל דא"ה אמי היא נאמנת ולא נהירא דא"כ לא משכחת לה שתצא בלא כתובה אם תרצה לטענן מיניה. אלא ודאי במקרה אי אמרה מיניה לא מהימנא ואין לה כתובה. **והא דא'** אם נשאת לג' [אנשים] לרשב"ג תצא בלא כתובה. איכא מאן דאמר בתוך עשר אם שהתה עמו כדי שלש עיברורין. ומסתברא בלאחר עשר אבל בתוך עשר יש לה כתובה שמא עדיין יזכה ליבנות הימנה. והראב"ד פירש אפי' בתוך עשר אם שהה כדי עבור תצא משלישי בלא כתובה. **ודאתן עלה** מיהת דאשה לא מפקדה אפריה ורבי'. איכא לעיוני מה ששנינו בנדרים [דשמים] ביני לבינך למשנה דאשונה כבתובה למשנה אחרונה יעשו דרך בקשה שמא עניה נתנה באחר והא לא מפקדה וי"ל משנה ראשונה ודאי ס"ל דמפקדה ומשנה אחרונה דקא' שמא עניה נתנה באחר ולמשנה אחרונה אטמהה אני לך מן היהודים קאי אבל השמים ביני ובינך לא היה צריך לטעם שמא עניה נתנה באחר דבלאו הכי נמי אינה יוצאה אליבא דהלכתא דלא מפקדה. ועוד יש להעמיד משנת נדרים בבאת מחמת טענה ולפיכך היה צריך לטעם שמא עניה נתנה באחר וזה שלא כדברי רב אחא משבחה. **ויש לפרש** שיש מי שאומר שכיון שאינו יודה כתץ כמי שאינו יכול לחזקק עמה דמי ולפיכך אי לאו משום טעמא דשמא עניה נתנה באחר כופין אותו להוציא ולאו מילתא היא **והראב"ד פי'** השמים ביני ובינך שאינו נזקק עמה ומאמינין לה מגו דאי בעיא אמרה אינו יודה כתץ. ומאי דאחמר עלה בגמ' בנדרים צריך הביאור למדחק להאי פירושה דרוק ותשכח:

תגהות על תוס' חד מקמאי א) מוני ל"ל הסיח לא נטעינה דמעינה מוטעה לילה אלא כגון וכו'. ב) הוא נבה"ג הסלכות כתובות סי' ל"ו. ג) נגלה ל"ל דוחתי מי לא דאמר מיהו דמינה לא הוה מיהו וכו'.

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org תלמוד בבלי <עוז והדר> - טו יבמות עמוד 139

עין משפט נר מצוה

קי א מי' פט"ו מהל' גזלה הלכה יד טוש"ע אה"ע סימן קכד סעיף יז:
קיא ב מי' פ"ח מהלכות מלוה הלכה יח סמג עשין כה טוש"ע חו"מ סימן רסג סעיף ב:
קיב ג טוש"ע שם סעיף ג:
קיג ד מי' פכ"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ל טוש"ע אה"ע סי' נ סעי' ז:
קיד ה ו מי' שם הל' לא סמג לאוין קטו טוש"ע שם סימן ו סעיף ח:
קטו ז מי' פי"ח מהל' סנהדרין הלכה ד:
קטז ח מי' פ"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג לאוין קיא טוש"ע י"ד סימן קפט סעיף ב:

תוספות ישנים

אבין ישנו בחזרה. פי' שהיה מדיר מולי"מלמדו ומתקיים בידו אבל יתמה סומקא לא היה נקי כל כך. מ"ע י"מ אבין ישנו בחזרה פי' שהיה תמיד אבל ר' יוחנן יודע כשהיה ר' יוחנן מוחל מדבריו אבל יתמה לא היה תמיד אבל רבו ולא ידע כפר' יוחנן מתמהו מדבריו: **מלקיות דתנן מי שלקה ושנה ב"ד מכניסין אותו לכיפה.** ול"ת למ"ד עבירות מחזקות היכי מייתי דסתם לן תנא כר' דלמא הייגו משום שעבר ג' פעמים והוחזק בעבירות. וי"ל דדייק מדנקט מי שלקה ושנה משמע דמהני הוא חזקה שנלקה לו דומק לפרש דלא נקט לקה אלא לאשמועינן שיש בה לאחייי בעבירה שיש בה מלקות. ואפי' אמ"ל דקסבר עבירות מחזקות שמא ס"ל כמ"ד ליפה לריהה התרהה ומייתי שפיר דהא התניא לו משום כיפה אמרי מ' מלקות מ"ל דבתרי זמני הוא חזקה:

גליון הש"ס

שם אב"ד דאירסה ומית. עיין לקמן דף קה ע"א ובתו' שם ד"ה קטנה:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הגהות וציונים

א) ראשונים וכת"י **רבא:** **ב)** [גרס' הערוך **סמגוניתא**, פי' שנצטייר בשרו גוונים מן החולי] (גליון): **ג)** ראשונים וכת"י **לאו דסמכא:** **ד)** צ"ל סתמי **ניגחו.** יעב"ץ(גליון):**ה)** "ממנה" מיותר (דפו"ר): **ו)** צ"ל **כסתמי.** יעב"ץ (גליון): **ז)** בכת"י נוסף **ואין מתרין בו לכיפה עד שיהא מוחזק.** וכ"ה בתוס' הרא"ש:

תורה אור השלם

א) הַבִּיטוּ אֶל אַבְרָהָם אֲבִיכֶם וְאֶל שָׂרָה תְּחוֹלְלֶכֶם כִּי אֶחָד קָרָאתִיו וַאֲבָרֲכֵהוּ וְאַרְבֵּהוּ: [ישעיה נא, ב] **ב)** וַתְּהִי שָׂרַי עֲקָרָה אֵין לָהּ וָלָד: [בראשית יא, לן] **ג)** יָמַי שְׁנוֹתֵינוּ בָהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בִּגְבוּרֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה וְרָהְבָּם עָמָל וָאָוֶן כִּי גָז חִישׁ וַנָּעֻפָה: [תהלים צ, י] **ד)** כִּי בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ: [קהלת ז, יב]

מסורת הש"ס עם הוספות

ו) [עי' תוס' גיטין מו: ד"ה המוצלת וכו'], **ז)** ר"ה יח: [ברכות כט.], **ח)** [לעיל סב:], **ט)** [עירובין לז, לעיל כו. כתובות מג:], **י)** ב"מ קו: סנהדרין פח:, **כ)** [ממנות נב, מולין פו:], **ל)** נדה סד., **מ)** סנהדרין פח:, **נ)** נדה סג:, **ס)** עי' שמואל ב' ה ד.

תוס' חד מקמאי

ואית לי כתובה (והא) וא"ר אמי היא נאמנת ויש לה כתובה. והקשה עליו הרב ר' אברהם אב"ד ואבא מרי וב"ה למה ליה למימר לאנתתיה מיניה דאינו יודה כתץ אפי' יודה כתץ יש לה כתובה שמא לא זכה ליבנות הימנה ואיהו דמפקיד מענש איהי דלא מפקדה לא מענשא **וכתב הראב"ד** ז"ל איכא דמתריץ דהאי גברא הוה ליה בני וכיון דאית ליה ליכא למימר לא זכה ליבנות הימנה ואיהי כיון דלא מפקדה לא מענשה בהא דכיון דלא מפקדה לא איכפת ליה ולא ענשינן ליה במידי דלא איכפת ליה. **לכך פי'** אבא מארי ז"ל דבבאה מחמת טענה מיירי כגון ששהתה עמו עשר שנים ולא ילדה לו והבעל יש לו בנים ולא מפקינן מניה מידי. אלא היא בעיא למיפק מיניה דבעינא חזוטרא לידה ומרה לקבורה ובעיא למיפק בלא כתובה דליכא למימר שמא עיניה נתנה באחר ולפיכך אמר ר' אמי איהי מהימנא ומפקינן לה מיניה בלא כתובה. אבל כתובה לא יהבין לה שמא עיניה נתנה באחר ובלא כתובה נמי לא מפקינן מיניה אלא לאחר ששהתה עשר שנים אבל בתוך עשר שנים אע"פ שבאה מחמת טענה לא מפקינן מיניה אפי' בלא כתובה שמא עיניה נתנה באחר. **ורב אחא** משבחה פירש אפילו בתוך עשר שנים כיון שבאת מחמת טענה מפקינן לה מיניה בכתובה ולא מסתברא כותיה וב"ה פירש דלאחר עשר שנים דמפקינן לה מיניה היינו בכתובה **ולאבא** מרי ז"ל מסתברא דלא מפקינן בכתובה לעולם ואפי' לאחר כמה שנים ואפי' באה מחמת טענה. ואע"ג דאמרי' לקמן בשמעתי' אתא עובדא קמיה דר' יוחנן בבי כנשתא דקסרי ואמר יוציא ויתן כתובה ומסקנא מוקמי' לה בבא מחמת טענה **ו)** ההיא לאו טענה כגון דידעינן בבעל שהוא עקור ולא שייך למימר בה שמא עיניה נתנה באחר אבל הכא דבעינא למיפק מחותיה בטענה דאינו יודה כתץ לא מהמנינן לה למיפק מיניה בכתובה דאמרי' שמא עיניה נתנה באחר ומשקרה במאי דטענה. **הרי כאן ג' סברות**

תגהות אור השלם

ד) בְּצֵל הַחָכְמָה בְּצֵל הַכֶּסֶף וְיִתְרוֹן דַּעַת הַחָכְמָה תְּחַיֶּה בְּעָלֶיהָ: [קהלת ז, יב]

ברננה. מפני ריעון ולעז בני אדם לא אמרינן ליה הוצא ולא דמי לנטען על אשת איש דהתם הוחזל והוליאה בעלה מפני זה והלך זה ונשאה מכוער הדבר: **מתני'** וכולם. החכם והמבין גט והמעיד בפשה לשייאה דתנן בהן לא יכנסו: שהיו להם נשים. בשעת מעשה ומתו לאחר זמן מותרות אלו לינשא להם דהשתא ליכא חשד שהרי בשעה שהעיד בה העד או שאשה חכם היתה אשתו קיימת ולא ליישא את זו מכוון: וכולן. הנשים הללו: שנישאו. לאחריס כשאסרה חכם או כשהעיד עד במיתת בעלה ומתו הבעלים שהיה: מותרות לינשא. לחכם ולעד ולמבין גט: וכולן. הנשים האלו מותרות לנישאים או לאחיהם של אלו המתירים אותן ואין אסורות אלא להן לבדן: **גמ'** נתגרשו לא. דע"י שנתן את עיניו בזו שהמיר גירש את אשתו: הא. דקתני אפי' נתגרשו קגון דהוי להו קטנה מקמי הכי דעדיין לא נתן דעתו על זאת: ה"ג ואינעית אימא אידי ואידי דלא הוו להו קטנה: הא. דקתני נתגרשו לא בדאתרגיל הוא קטנה שהוא התחיל להקניט את אשתו: והא. דקתני אפי' נתגרשו בדאתרגילה היא קטנה שהיא הקניטתו תחלה: קס"ד מיתה אמיתה. הא דקתני וכולן שישאו לאחריס ומתו קאי נמי אריישא דקתני מת הראשון הרגמיו הרגנוהו לא ישא את אשתו וקתני דאם נישאת לאחר על פיו ומת השני הזה מותרת לינשא לעד זה ואע"פ שמתו ב' בעליה תנשא לשאני ולא אתרינן הוחזקה זו קטלנית שהנשאה מת וגירושין דקתני נתגרשה קאי אגירושין דלעיל המבין גט כו' ואשמעינן דאם נשאת לאחר באותו הגט וגירשה השני הזה מותרת לינשא למבין גיטה הראשון: בתרי זימני הויא חזקה. לקמן בהנא על יבמתו (דף סד:) יוצא לראשון ומת לשני ומת לשליש שעדיין לא תינשא דברי רבי ומתני' דלא כרבי דאי רבי נהי דחשד ליכא מיהו לכל העולם אמורה שהוחזקה להתאלמן או להתגרש: מיתה. דקתני הכא שישאו לאחריס ומתו מותרות לו אלו הגירושין ואמבין גט לא תכס אשתר את האשה: וגירושין. דהכא אמת הרגמיו הרגנוהו ומש"ה כשנתגרשה משני זה מותרת לשליש שעדיין לא הוחזקה בחדא ליעותא תרי זימני: אסור באמה ובתה ואחותה. כדמפרש טעמא לקמן שמא לאחר שישא את אמה או בתה תזנה זו עמו וזנות קמא לא הוה מיתסר באמה ובקרובותיה דקי"ל (לקמן דף לז.) נושאין על האנוסה ועל המפותה דלא נאסרו קרובות אשה על האיש אע"כ קדשה לראשונה דאישות כתיב בה וקיימה כי יקח איש את אשה ואת אמה (ויקרא כ) אבל משנשא את אמה ואת בתה עומדת הנעשית הראשונה עליו בברית דתנן (שם) האומר והמפתה על הנשואה חייב וה"ק אמאי מותרת לנייחס ליחוס שמא עצת זמה היה ביניהס לישא את בנו של זה ויהא זה רגיל אצלה: נשי לא אסרו. (ב) שכיבת זנות הקרובה את אשתו גמורה עליו הילכך לא קפדא אשתו ותייסין אבל גברי דאסרי שכיבתן אהדדי דאשה המזנה אסורה לבעלה קפיד בעל ורמיך אמי מייסה: א"ה. דבגברי לא חייסין לזנות שיזנה קרובו עם אשתו לאחיו של מתיר נמי אשתרי ואמאי תני לגביהן ולאחיהן ולא תני נמי לאחיהן: לא מיבעיא לאביו. של מתיר דמותרות ולא חייסין שמא יזנה מתיר זה עמה: דבזיו מיניה. ° בוש הוא מאחיו ואיתמר עליו:

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

ארבעה אחין. ולא מתייבמות. מפרש טעמא בגמ' משום זיקה דכיון דתרוייהו זקיקן להאי ולהאי קמא דמייבס פגע באחות זקוקתו דהויא כאשתו: איסור ערוה. כגון תמונתו ואם תמונתו: ומותר באחותה. דלאו אחות זקוקה היא דערוה לאו קמייה דמילא ליבומי: איסור מצוה. דמילא קמייה מדאורייתא הלכך אסור באחותה דאחות זקוקה היא[ד]: אחותה (ג) כשהיא יבמתה. אחותה של ערוה כשהיא יבמתה אשת אחי בעלה כשנופלת עמה לייבום: או חולצת או מתייבמת. דלאו אחות זקוקתו היא דערוה לא דמילא קמייה: **גמ'** יש זיקה. כלומר תמורה זיקה לשויי אחות זקוקתו כאחות אשתו ומכמ' נדריס (דף עד.). פליגי בה אליבא דמ"ד זקוקתו כאשתו לאסרת נדריה ולאסור קרובות[ד] ואיכא למ"ד אין זיקה ובפרקין דלעיל (דף י:) אפליגו בה רב הונא ורב יהודה: מתרי בתי. מאני אחין נפלו: מיית אידך. ונפלה קמייה דהאי ופקקא משום אחות אשתו בלא חליצה וייבוס הלכך אמרי' להו תלוה דאי נמי מיית אידך את לבתר חליצה דחד הדר האי מוקן וחלץ לה: תלתא נמי. מאי שנא דנקטו ד' אחין אי אמרת בשלמא יש זיקה אשמעי' דעתא דע"ג דתרי אחי מיהו ולא אלימא זיקתו דקמא דמייבס דמליגו למימר ההיא דמיא קמייה ואחותה קמי אחיו ואפ"ה אסור וכ"ש אלשה אחין ג' מהם נשואים שתי אחיות ומתו ונפלו שתיהן לפני זה שתיהן אסורות דתרוייהו עליה דמיא וזיקתו אמורה וכי נסיב הוי[ד] פגע באחות זקוקתו אלא אי משום ביטול מצות יבמין אפי' תלתא נמי ומתו הנשים הנשואים שתי אחיות שתיהן מוצות דאי מייבס חדא נפקא אידך בלא כלום: תמצא

הואי אידך אחות זקוקתו הלכך נעו אליבא דקמא [לקמן כח:]. איסור מצוה כגון שניות מד"ש כדמפרש לקמן בס"ב (לעיל לא.) לו איסור קדושה כגון שנפלה לפני ממזרת או נתינה שהיא אלמה. חולצת ולא מתייבמת. מוצלת דלא אליבא דמאן דאמר אין איסור לאו אלא כלה לאפוקי ייבום לגמרי ולא מתיבמת דהא אסורה לי' [לעיל ט.]. יבמה שנפלה לפני יבם והיא אסורה עליו משום עלוה לו משום קדושה מוצלת ואינה יוצאה כלום אף על גב דגבי חייבי כריתות קיימת לן בפרק קמא דיבמות (נ.) מגזרה שוה דעליה דיוצאה הימנו בלא כלום בלא אלוה התם הוא דאסורה ליה איסור מצות דלא תפסי ביה קדושי אבל איסור עלוה לו קדושה דבעית קדושין ניהו מהיכנן התם (כ.) מינמנמו יבמתו יש לך אחרת שעולה הפעולה בלעדן ואינה עולה ליבום ואינו זז מייבי לאחין. ולא מתייבמת. דהא אסורא ליה וכי תימא מיהי עשה ומדאה לא תעשה גזירה ביאה דאסורה דאסורה שמקייס בה יבמה יבא עליה (דברים כה) אלו ביאה שניה שאין בה מלות עשה [סנהדרין נג.]. [המשך בסוף המסכת]

אגירושין.

מגב מיתה נקט גירושין דאפי' נתגרשה כמה פעמים אגירושין. סריא ליגשא: **אי** הכי אביו נמי. לא מצי לאנויי דלקט נמו לרבותא אע"ג דאסור באנוסה אמו לר' יהודה[ב] דהתינה בגיהן אבל אחיהן אמאי נקט מי לאו לדקדק אבל לאחיו לא:

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

חולצות ולא מתייבמות.

פירשתי לעיל (דף יח. ד"ה דלמא וכו'[ג]) ועוד בפרק בגמ' [ד] גבי פלוגתא דרב ור' יוחנן: **אי** הכי תלתא נמי. מי אמרת בשלמא יש זיקה ניחא דנקטו אדבעה לאשמועינן דאפי' בתרי יש זיקה אלא מי אין זיקה וטעמא משום ביטול מצות יבמין לישמעינן תלתא דהוי רבותא עפי דאסור לבטל אע"ג דחדא מיייסו לא חזיא לייבומי וכל שכן בד' דשמיהן לרוויות להתייבס זה אחת וזה אחת לאסור ועוד אר"י דמלי לפרש דס"ד דשמא דמייסין למיתה דתרי כמו למיתה דחד ולהכי פריך א"ה תלתא נמי כיון דלא אתא לאשמועינן מידוש של חשש מיתה מדלא נקט ממשה דהוי רבותא עפי אלא לאשמועינן דאסור לבטל זה יכול להשמיענו אפילו בחלתא:

למיתה

אגירושין

ארבעה [ג] ה אחין שנים מהם נשואים שתי אחיות ומתו הנשואים את האחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות ואם קדמו וכנסו יוציאו [ד] רבי אליעזר [ו] אומר ב"ש אומרים יקיים [ז] וב"ה אומרי' [ח] יוציאו [ט] [י] היתה אחת מהן אסור' על האחד איסור ערוה אסור בה ומותר באחות' והשני אסור בשתיהן [יא] ה איסור מצוה ואיסור קדושה חולצת ולא מתייבמת [יב] היתה אחת מהן אסורה על זה איסור ערוה והשניה אסורה על זה איסור ערוה האסורה לזה מותרת לזה והאסורה לזה מותרת לזה וזו היא שאמרו [יג] אחותה כשהיא יבמתה או חולצת או מתייבמת: **גמ'** ש"מ יש זיקה דאי [יד] אין זיקה מכדי הני מתרי בתי קאתיין האי לייבם חדא והאי לייבם חדא לעולם אימא לך אין זיקה ומשום דקסבר [טו] אסור לבטל מצות יבמין דלמא אדמייבם חד מיית אידך וקמבטל מצות יבמין אי הכי תלתא נמי לא מיבעיא קאמרינן לא מיבעיא תלתא דודאי בטלה מצות יבמין אבל ד' למיתה לא חיישינן קמ"ל אי הכי

חמשה

הדרן עלך כיצד אשת אחיו

ארבעה אחין. ולא מתייבמות. מפרש טעמא בגמ' משום זיקה דכיון דתרוייהו זקיקן להאי ולהאי קמא דמייבס פגע באחות זקוקתו דהויא כאשתו: איסור ערוה. כגון תמונתו ואם תמונתו: ומותר באחותה. דלאו אחות זקוקה היא דערוה לאו קמייה דמילא ליבומי: איסור מצוה. דמילא קמייה מדאורייתא הלכך אסור באחותה דאחות זקוקה היא[ד]: אחותה (ג) כשהיא יבמתה. אחותה של ערוה כשהיא יבמתה אשת אחי בעלה כשנופלת עמה לייבום: או חולצת או מתייבמת. דלאו אחות זקוקתו היא דערוה לא דמילא קמייה: **גמ'** יש זיקה. כלומר תמורה זיקה לשויי אחות זקוקתו כאחות אשתו ומכמ' נדריס (דף עד.). פליגי בה אליבא דמ"ד זקוקתו כאשתו לאסרת נדריה ולאסור קרובות[ד] ואיכא למ"ד אין זיקה ובפרקין דלעיל (דף י:) אפליגו בה רב הונא ורב יהודה: מתרי בתי. מאני אחין נפלו: מיית אידך. ונפלה קמייה דהאי ופקקא משום אחות אשתו בלא חליצה וייבוס הלכך אמרי' להו תלוה דאי נמי מיית אידך את לבתר חליצה דחד הדר האי מוקן וחלץ לה: תלתא נמי. מאי שנא דנקטו ד' אחין אי אמרת בשלמא יש זיקה אשמעי' דעתא דע"ג דתרי אחי מיהו ולא אלימא זיקתו דקמא דמייבס דמליגו למימר ההיא דמיא קמייה ואחותה קמי אחיו ואפ"ה אסור וכ"ש אלשה אחין ג' מהם נשואים שתי אחיות ומתו ונפלו שתיהן לפני זה שתיהן אסורות דתרוייהו עליה דמיא וזיקתו אמורה וכי נסיב הוי[ד] פגע באחות זקוקתו אלא אי משום ביטול מצות יבמין אפי' תלתא נמי ומתו הנשים הנשואים שתי אחיות שתיהן מוצות דאי מייבס חדא נפקא אידך בלא כלום:

חמשה

מסורת הש"ס עם הוספות

ג) לקמן סד: כ"מ קו: [עיינתן לז. כתובות מג.]. ד) לקמן לז. [תוספתא פ"ד ה"ז, ג) לעיל יח. כג: כז: עדיות פ"ב מ"ה. ז) [ע' תוס' לקמן כח. ד"ה רבי אליעזר], ה) [לקמן כח.], ו) [לעיל כ. לקמן כח: סנהדרין נג.], ז) לעיל כ., ח) [לעיל יח.], ט) [שם], י) לקמן כח:, כ) [לעיל ז. לקמן לז.], ל) הרש"ש ציין לעיל כד. ד"ה אי, מ) לקמן כז: ד"ה ולימא, נ) כז:, ס) כח ע"א.

תוס' חד מקמאי

ארבעה אחין שנים מהם נשואים כ' אחיות ומתו הנשואין לאחיות הרי אלו חולצות ולא מתייבמות דוקא בדליכא צרות אבל בדאיכא צרות כיון דחליצת צרות מעולה מאחיות חליץ לצרות ולא לאחיות דקי"ל כשמואל דאמר ב' יבמות הבאות מב' בתים חלץ (ליבמות) [לאחיות] לא נפטרו הצרות לצרות נפטרו אחיה דלא אלימא זיקה לשוויה צרה כערוה ומ' אי חליץ לאחיות אהני למפטר נפשה. אבל לכתחלה אמרינן ליה דיחלוץ לצרות שהיא חליצה מעולה מן האחיות. אבל היכא דליכא צרות לא אפשר דלא למחלץ לאחיות. והרי יודע דאליבא דרב דאמר חליצה פסולה צריכה לחזור על האחין שתי האחיות כל אחת מהן צריכה חליצה משני האחין. ולפי דעתי אלכתא כרב בהא אע"ג דפליג עליה שמואל דקי"ל הלכתא כרב באסורא וראיה לדבר פסק זה ממה שפירש הרב אלפס [בפ"פ ר"ג] גבי פלוגתא דרבי ורבנן כשקדושה לשם יבמות דרבנן כרב ור' כשמואל וקי"ל כרבנן ורב אשי נמי אמר התם דכר"ע חליצה פסולה אינה פוטרת היינו כרב אלמא אלכתא כרב אע"ג דכתב הרב אלפס דכל הני שינויי לא סמכינן עלייהו והרב אלפס כתב דברי רב ודברי שמואל ולא פסק הלכתא כחד מנייהו ואולי סמך על הכלל שבידינו דהלכתא כרב באיסורא:

ובמאי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נפי לא אמרו שכיבתן שכיבת זנות הקרובה לא אסרו את אשתו גמולה[ב]: (ב) רש"י ד"ה אמותה של עולה כסהיא כל"ל ומיהו אמותה כסהיא יבמתה נמתק[ב]:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה דבזיו מיניה בוש הוא כו'. עי' נדה טו ע"ב תוד"ה אפילו לנדה:

הגהות וציונים

(א) [צ"ל דתניא] (גליון): (ב) [גיר' הערוך כזיו] (גליון): (ג) צ"ל אלעזר (הג"ר צבי הירש ברלין, רש"ש): (ד) צ"ל יקיימו (גליון): (ה) "קטלנית" ליתא בכת"י (ולשון "קטלנית" אינו בגמ' רש"י וחוס' בכל הש"ס), וגורסים הוחזקה זו שכל הנושאה: (ו) צ"ל אהמביא, כלי ר' (מהרש"ל [השלם]): (ז) צ"ל ואיש אשר יקח (גליון): (ח) "ולאסור קרובות" ליתא בנדרים ואולי צ"ל הגך שתי תיבות בסה"ד (רש"ש). ובקצת כת"י ליתא לעיל "יבמה" נדרים": (ט) כת"י דף: (י) ע"ע חכמת מנוח: (כ) הוצרך לכך דבדפו"י הושמט "אחותה" השני (והנוסח שם "אחותה כשהיא יבמה של ערוה כשהיא יבמתה"). ומהרש"ל הגיה באופן אחר. בכת"י הנוסח כלפנינו כרש"י:

עין משפט נר מצוה

צו א מיי' פ"י מהלי גירושין הלכה טו טוש"ע אה"ע סימן יב סעיף ד:
צו ב מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
צח ג ד מיי' שם שם והל' טז טוש"ע שם סעיף ד:
א ה ו מיי' פ"ז מהלכי יבום הלכה ח ה טוש"ע אה"ע סי' קנה סעי"ב:
ב ז מיי' שם טוש"ע אה"ע שם סעיף ד:
ג ח מ מיי' שם שם הל' ו ח טוש"ע אה"ע שם סעיף ב ה:
ד י מיי' שם הלכה ט טוש"ע אה"ע שם סעיף ג:

תוספות ישנים

ש"מ יש זיקה. וא"ת ל"כ למלך למה לא ולייבס לחדא וי"ל גזרה דלמא מייבס ודחד חלץ וכי מייבס פגע באחות זקוקתו. ולא נהיא דכיון דקאמר ש"מ יש זיקה א"כ אין לגזור דלמא מייבס בריאה דטעם של זיקה פשוט הוא ולא יטעו כמו שאפרש לקמן בע"ה. וי"ל דטעמא דכיון שנאסרה עליו שעה אחת אינו לא יצא לה היתר עולמית. וא"ת לרב דלא סבר כן לקמן[ב] מאי איכא למימר. וי"ל דמ"מ מוקים לה להך מעשה כר' אליעזר דאמר כיון שנאסרה פעם אחת שוב אין לה היתר אף באסורא דדבקן כי הכא דאין האיסור רק משום אחות זקוקתו. והא דדייקינן לקמן[ב] מדקיפא ר' אליעזר ריפא לאו ר' אליעזר הוי לרבי יוחנן אבל רב לא סבר כן. מ"ג לב לא יסבור אלא דיחוי:

ליקוטי רש"י

בתרי זימני הויא חזקה. לכל דבר (נדה יז.). ומתו הנשואים את האחיות. דגלו אמיתן ימד לפני האמן. ולא מתייבמות. לפי שאמיתן זקוקות לזה ואמיתן זקוקות לזה ואי נסיב הלי קא פגע באחות זקוקתו ודמיא לאחות אשה מסייה [לעיל ט:]. אבל אליבא בעיא דלא אליס למיהוי כאחות אשה להפטר בלא כלום [שם ח:]. משום דתרוייהו זקיקי ליה להאי ותרוייהו זקיקי ליה להאי ואי נסיב חד חדא [קלא] פגע באחות זקוקתו [לעיל יח.]. טעמא דאין ממיימת אפילו אחת מהן משום דיש זיקה דמרישא מיתסרא משום דקפגע באחות זקוקתו וכי אליך (מייבס) חד לחדא ופקע זיקה לא משתריא אחותה לאיתר דכל ימתה שנאסרה שעה אחת על ימתה אפילו לאחר כפילה הרי היא כאשת איש לה בגיס ואסורה לעולם [לעיל כב:]. יקיים. אם קדמו ונכנסו [לקמן כט.]. אסור ערוה. כגון אמותו ואם אמותו: ומותר באחותה. דלאו אחות זקוקה היא דערוה לאו קמייה דמילא ליבומי: איסור מצוה. דמילא קמייה מדאורייתא הלכך אסור באחותה דאחות זקוקה היא[ד]: אחותה (ג) כשהיא יבמתה. אחותה של ערוה כשהיא יבמתה אשת אחי בעלה כשנופלת עמה לייבום: או חולצת או מתייבמת. דלאו אחות זקוקתו היא דערוה לא דמילא קמייה: **גמ'** יש זיקה. כלומר תמורה זיקה לשויי אחות זקוקתו כאחות אשתו ומכמ' נדריס (דף עד.). פליגי בה אליבא דמ"ד זקוקתו כאשתו לאסרת נדריה ולאסור קרובות[ד] ואיכא למ"ד אין זיקה ובפרקין דלעיל (דף י:) אפליגו בה רב הונא ורב יהודה: מתרי בתי. מאני אחין נפלו: מיית אידך. ונפלה קמייה דהאי ופקקא משום אחות אשתו בלא חליצה וייבוס הלכך אמרי' להו תלוה דאי נמי מיית אידך את לבתר חליצה דחד הדר האי מוקן וחלץ לה: תלתא נמי. מאי שנא דנקטו ד' אחין אי אמרת בשלמא יש זיקה אשמעי' דעתא דע"ג דתרי אחי מיהו ולא אלימא זיקתו דקמא דמייבס דמליגו למימר ההיא דמיא קמייה ואחותה קמי אחיו ואפ"ה אסור וכ"ש אלשה אחין ג' מהם נשואים שתי אחיות ומתו ונפלו שתיהן לפני זה שתיהן אסורות דתרוייהו עליה דמיא וזיקתו אמורה וכי נסיב הוי[ד] פגע באחות זקוקתו אלא אי משום ביטול מצות יבמין אפי' תלתא נמי ומתו הנשים הנשואים שתי אחיות שתיהן מוצות דאי מייבס חדא נפקא אידך בלא כלום:

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org תלמוד בבלי <עוז והדר> - טו יבמות עמוד 62

שנאו עליה שלא כדרכה הראשון בסקילה וכולן בחנק וקאמר עלה התם מודה רבי לעניין קנס דכולהו משלמין. וכן בפרק הבא על יבמתו (דף נט.) גבי הא דתניא ולו תהיה לאשה באשה הראויה לו פרט לאלמנה לכהן גדול ופריך היכי דמי אילימא כדרכה מאי איריא משום אלמנה מיפוק ליה משום בעולה אלא לאו שלא כדרכה אלמא דיש קנס שלא כדרכה ו) ודלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל (פ"ו מהל' נערה) דאין משלם קנס אלא כדרכה. פגם רואין אותה כאילו היא שפחה מפרש בגמ' בעבד שיש לו לרבו קורת רוח הימנו ומביא עליו כ"כ שרואה להוליד ממנו להשיא לו בתולה ב ולא אשה כיולת בה כזאת שנאנסה ונאשה זו שמין כמה יש בין בתולה לבעולה נמצא כל אשה מישומית לפי ערכה ומשפחתה: [דף מ ע"ב] **כל** מקום שיש מכר אין קנס וכ"מ שיש קנס אין מכר קטנה יש לה מכר ואין לה קנס נערה יש לה קנס ואין לה מכר בוגרת אין לה קנס ולא מכר: **גמ'** א"ר יהודה אמר רב זו דברי ר"מ אבל חכ"א יש קנס במקום מכר וכו' כדתניא לעיל (סי' ח') איכא מ"ד הלכה כר"מ משום דסתם מתני' כוותיה ואנן לא ס"ל הכי אדא דא"ר יהודה אמר רב זו דברי ר"מ אבל חכמים אומרים וכו' ג אלמא דיחידאה הוא ולית הלכתא כוותיה [ו] וכבל דוכתא שאומר האמורא זו דברי פלוני משמע זו ולא ס"ל עד דמפרש ליה הש"ס בהדיא זו וס"ל כהיא דבפרק בית כור (דף קה.) אמר רב יהודה אמר שמואל זו דברי בן גמ וכו' ופריך זו ולא סבירא ליה והא רב ושמואל דאמרי תרוייהו וכו' ולא זו וס"ל וכן בריש פרק שור שנגח (דף מו.) א"ר יהודה אמר רב זו דברי סומכוס ועוד דאי זו וסבירא ליה קאמר איכא לאקשויי עלה מאי קמ"ל כדמקשי עלה ביבמות פרק אלמנה לכ"ג (דף סז.) והתם משני קמ"ל דפליגי רבנן עליה דרבי יוסי אבל הכא פשיטא דבריתא היא דפליגי רבנן עליה דר"מ. ועוד הביא רב אלפס ז"ל ראיה מרבא (דף לח:) דבעי יש בגר בקבר ודבנה הוי או אין בגר בקבר ודאבנה הוי [ז] ש"מ דכרבנן ס"ל דאמרו קטנה יש לה קנס דלא משכחת ליה דיש לה בן קודם בגר אלא היכא דנאנסה כשהיתה קטנה דאע"ג דאיפרכא הך בעיא לאו מהאי טעמא איפריכא. ועוד [ח] דגרסינן בפרק נערה שנתפתתה (דף מד:) אמר ריש לקיש המוליא שם רע על הקטנה פטור שנאמר ונתן לאבי הנערה נערה מלא דבר הכתוב וכו' עד אלא כאן נערה מלא דבר הכתוב וכו' הא כל מקום שנאמר נער אפילו קטנה במשמע אלמא כרבנן ס"ל וכן הלכתא. ור"ח והראב"ד ז"ל פסקו כר"מ וכמו שפסק רב אלפס ז"ל גראה [ט] דאין סתם משנה ד כנגד דברי האמוראים: בוגרת אין לה לא מכר ולא קנס דייקינן מינה הא בוגרת ופגם אית לה ודוקא אנוסה בוגרת אבל בוגרת מפותה אין לה כלום:

ט [דף מא ע"א] **מתני'** האומר פתיתי בתו של פלוני משלם בושת ופגם על פי עצמו ואינו משלם קנס ע"פ עצמו האומר גנבתי וטבחתי ומכרתי משלם קרן ע"פ עצמו ואינו משלם תשלומי כפל ולא ד' וה' המית שורי את פלוני או שורו של פלוני ה"ז משלם ע"פ עצמו המית שורי עבדו של פלוני אינו משלם ע"פ עצמו זה הכלל כל המשלם יתר על מה שהזיק אינו משלם ע"פ עצמו:

הדרן עלך אלו נערות

תפארת שמואל

פרק רביעי (א) **אם נשאת אין כופין אותו וכו'.** תימה הלא הוא כתב אח"כ שכופין אותו להוציא וברי"ן לא כתב אלא כיון דתפסי בה קידושין ונשואין וזהו שפירש דין נשואין שלה אבל לשון רבינו הוא תמוה אלא שכתב לאותן שחולקים על רבותיו וסוברים דאין כופין וצ"ע:

קרבן נתנאל

[ו] **ובכל דוכתא שאומר כו' עד ועוד הביא רב אלפס.** מלשון רבינו לפרש דברי הרי"ף שאמר דיחידאה הוא ולית הלכתא כוותיה דר"מ: [ז] **ש"מ דכרבנן ס"ל דאמרי קטנה יש לה קנס.** וקשה דהא אינו ראיה משם דאיכא למימר הא דבעיא ליה לרבא דבנה הוי היינו לעניין בושת ופגם דר"מ נמי מודה דלקטנה יש לה בושת ופגם כשאר תבלות. אלא שהרי"ף סובר הא דאמרינן הרי הן של עצמה אקנס קאי דבושת ופגם דממונא הוא לאחין בני למהוי שכבר זכה בהן אב וכ"כ הר"ן אבל רבינו לעיל סי' ה' הסכים עם דעת הר"י הא דקתני הרי הן של עצמה לקטנה קנס מבת ג' שנים ויום א' עד שתגדיל ומכאן ואילך אין לה קנס אבל בושת ופגם יש לה וה"מ אנוסה אבל מפותה לא: **ט** האומר פתיתי או אנסתי בתו של פלוני משלם בושת ופגם ע"פ עצמו ולא קנס וכן האומר גנבתי וטבחתי משלם הקרן ע"פ עצמו ולא ד' וה'. המית שורי את פלוני או שורו של פלוני הרי זה משלם ע"פ עצמו:

קיצור פסקי הרא"ש

פרק ד **א** נערה שנתפתתה עמדה בדין על הקנס קודם שמת האב ומת מוריש לבניו לא עמדה בדין בחייו אינו יכול להורישו לבניו וכן אם לא עמדה בדין עד שבגרה אין לאב בו כלום. בת הבוגרת מן האחין מעשה ידיה לעצמה: **ב** המארס בתו ומגרשה ונתאלמנה כמה פעמים מן האירוסין כתובתה לאביה נשאת שוב אין לאב בכתובתה כלום: **ג** הילכתא נשאת לב' ומתו לא תנשא לג' ואם נשאת היו כופין אותו בשוטים להוציא. ואם לא נשאת ופגם נמי קאי ודאי רשי' זו לאו רשי' אין זה כי אם שהסכין המהירות פלטתו:

[ח] דגרסי' בפרק נערה שנתפתתה. דף מ"ד ע"ב. וממהני אמאי לא מייתי מקודם בפרקין דף מ' ע"ב שאיתא לשם להדיא הך דריש לקיש גופיה: [ט] **דאין סתם משנה כנגד דברי אמוראים.** כלומר הא דקי"ל הלכה כסתם משנה אינו אלא היכא דאמוראי בתראי אינם פוסקים נגדה: הדרן עלך אלו נערות

פרק ד [א] **ודווקא גבי יבם.** וז"ל הר"ן דלא ממעטינן מהאי ליאשת אלא כל היכא דאגידא

שדה צופים דף מ ע"ב ואימא לדידה. הרא"ש בכתובות פ"ג סי' ה': דף מא ע"ב לא הספיקה לעמוד בדין עד שמת האב הרי הן של עצמה. הרא"ש בכתובות פ"ג סי' ה': דף מג ע"א עשו אלמנה אצל הבת כבת אצל אחין בנכסין מועטין. הרא"ש בכתובות פי"ג סי' ט': אותם לבניכם ולא בנותיכם לבניכם מגיד שאין אדם מורישן זכות בתו לבנו. הרא"ש בכתובות פי"ב סי' ח' ובנ"ק פ"ה סי' ה': דף מג ע"ב הוציאה עליו ב' כתובות א' של מאתים זוז וכו'. הרא"ש בכתובות פ"ד סי' ה':

קובץ מפרשים ו) ודלא כמו שכתב הרמב"ם ז"ל. בהר"ן ס"פ זה כתב מה טעמיה דהרמב"ם [גליון מהרש"א]: ז) ודוקא גבי יבם הוא דאמרינן כיון כו'. נ"ב לקמן פ"א א' ע"ש עי' נ"ג א' [נמוקי הגרי"ב]:

הגהות הב"ח

ב להשיא לו בתולה ולא בעולה אשה כיוצא בזאת שנאנסה ובאשה זו. נ"ב עי' תוס' בד"ה כמה: **ג** דאלמא לא סבירא ליה כרבי מאיר דיחידאה הוא וכו' דבכל דוכתא: **ד** סתם משנה כלום כנגד:

הגהות הגר"א

ב המארס בתו ומגרשה ונתאלמנה כמה פעמים מן האירוסין כתובתה לאביה נשאת שוב אין לאב בכתובתה כלום: **ג** הילכתא נשאת לב' ומתו לא תנשא לג' ואם נשאת היו כופין אותו בשוטים להוציא. ואם לא

[ב] וילקה שכופין אותו להוציא דחמירא סכנתא מאיסורא וכמו שמחויבין ב"ד להפרישם את האדם מן העבירה [ג] כך מחויבין להפרישו שלא יפשע בנפשו ופסק לן תנא כרבי דאמר בתרי זימני הוי חזקה וכן הלכתא כדאמרינן בפ' הבא על יבמתו (דף סד:) נישואין ומלקות כרבי ופסוק ושור המועד כרשב"ג:

ד מיגבא מאימת גניבא פרש"י לענין זכייתם האב חזינן דלאו בתר אירוסין חזלינן אפי' לר' יהודה כדקתני ומודה ר"י בגמרא את בתו ובגרה וכו' אלמא בתר כתיבה חזלינן. לענין מיטרף לקוחות מאימת טרפא ממשעבדי משעת אירוסין דהא מהיא שעתא מחייב בתקנתא דרבנן או דלמא עד שעת כתיבה דהוא מלוה בשטר לא טרפא [ד] ופשקא לפירושו דמאי שייכא האי בעיא למיבעי הכא בכולה הש"ס מני למיבעי זמן טריפת כתובת אירוסין דהיינו מנה ומאתים מאימתי. ועוד מדתקנו מאימת גניבא משמע דמבעי ליה בנשואה אם גובה ממשעבדי מן האירוסין או מן הנשואין [ה] ליבעי ארוסה שנתארמלה או שנתגרשה או שנתארמלה אי טרפא ממשעבדי או לא. ונראה לפרש דדוקא אהך מילתא דר"י שייך למבעי הך בעיא דקתני ומודה רבי יהודה במארס את בתו כשהיא קטנה ובגרה ואח"כ נישאת אמין לאביה זכות בה [ו] ומפרש טעמא משום דלא נכתבה ברשותו ומפקפק ליה בטעמיה דרבי יהודה מי טעמיה דמודה דאין לאביה רשות בה משום [ז] דמסתמא כל אשה בשעת כתיבת כתובתה בשעת נישואין היא מוחלת לזכיה קמייתא ושעבודא דאירוסין מדאתנה עמו ומאתים אלא משעת נשואין וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"י מה' אישות) המארס את האשה וכתב לה כתובה ומת או גירשה גובה עיקר מבני מרי ואינה גובה תוספת כלל. וכל אלו דברים תמוהין הן דמ"ש שטר כתובה משאר שטרות אלא מטרוף בו ממשעבדי ועוד דקאמר רחב"ע (לקמן דף נד.) מן הנשואין גובה הכל מן האירוסין בתולה מאתים ואלמנה מנה משמע דגובה מנה ומאתים מן האירוסין ממשעבדי כי היכי דגובה הכל מן הנישואין ממשעבדי. ואפי' לא כתב לה בכתובת אירוסין אחריות הא קי"ל אחריות טעות סופר הוא אף בכתובה דהא בכתובה ב נחלקו ר"מ ורבנן (לקמן נא.) אי אמרינן אחריות טעות סופר הוא אם לאו. והר"ר יונה ז"ל דחק לישב דברי הגאונים דאיירי בשאלה כתב לה אחריות והא דאליגי באחריות טעות סופר הוא בכתובה היינו כשנכתבה בנישואין דתקנת שמעון בן שטח שיהו כל הנכסים אחראין וערבאין לכתובה בנשואין תיקן בזה נחלקו ר"מ ורבנן רבנן סברי כיון שתיקן שמעון בן שטח שיהא כותב לה כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובה אע"פ שלא כתב כמאן דכתב דמי ור"מ סבר הי דתיקן לכתוב אם לא כתב לא אמרינן טעות סופר הוא ולא אליגי אלא בנשואין שבזה היתה התקנה אבל כתב לה כתובה מן האירוסין אף רבנן מודו דלא אמרינן אחריות טעות סופר הוא. [דף מד ע"א] מאי הוי עלה דכתובה מ"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' אלעזר בן שמוע מנה ומאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ותכמיס אומרים אחד זה ואחד זה מן הנשואין והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנשואין. ותימה הא דמיבעי ליה הש"ס בשילהי פ"ק דב"מ (דף יז:) ולקמן בפרק הכותב (דף פט:) אלמנה מן האירוסין מנלן דאית לה כתובה היכא דלא כתב לה אמאי לא פשיט משמעתין ממילתייהו דרב הונא ורב אסי דאית לה ולפי' ר"ח דמוקי שמעתא בדכתב לה ניחא אבל אי אפשר לומר כן כמו שפרשתי וי"ל דפשיטא ליה להש"ס דארוסה יש לה כתובה אע"ג דלא כתב לה אבל התם לא בעי לאוכוחי מדברי אמוראים אלא ממשנה או מברייתא. וכן היה יכול לפשוט מהא דתנן בקדושין בפ' האומר (דף סה.) היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך וכו' וקאמר עלה בגמ' אמר רב אם נתן בנו מעצמו דכופין אותו ליתן כתובה אלמא מוכח שהיו נוהגין להבטות כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דאי לאו הכי מאי למימר ולאי קדשתיך ולהכי המנה והמאתים עם התוספת בשטר הכתובה מחלה שיעבודא הנכתב לה מן האירוסין. ומילתא דתמיה היא דבשלמא היכא דלא כתב לה אע"ג דגביא ממשעבדי בתנאי ב"ד מ"מ איכא למימר בשעת הנשואין כשכתב לה הבעל כתובתה וכלל המנה ומאתים עם התוספת ולא הקפידה לכתוב זמן מנה ומאתים מן האירוסין מחלה אותו שיעבוד שהיה לה בעל פה כדי שיכתבו לה עתה בשטר עם התוספת ותגבה הכל מזמן הכתיבה אבל היכא דכתב לה למה תמחול שיעבוד שטר שבידה בתנאי שנכלל המנה והמאתים עם התוספת אין זה הוכחה שמחלה כי אי אפשר לכתוב בענין אחר כי כן דרך להוסיף על עיקר כתובתה ו) וכן כתב רב שרירא דאם כתב לה כתובה מן האירוסין ונתארמלה או נתגרשה לא טרפא ממשעבדי ואם נשאת לא טרפה מנה ומאתים אלא משעת נשואין וכן כתב הרמב"ם ז"ל (פ"י מה' אישות) המארס את האשה וכתב לה כתובה ומת או גירשה גובה עיקר מבני מרי ואינה גובה תוספת כלל. וכל אלו דברים תמוהין הן דמ"ש שטר כתובה משאר שטרות אלא מטרוף בו ממשעבדי ועוד דקאמר רחב"ע (לקמן דף נד.) מן הנשואין גובה הכל מן האירוסין בתולה מאתים ואלמנה מנה משמע דגובה מנה ומאתים מן האירוסין ממשעבדי כי היכי דגובה הכל מן הנישואין ממשעבדי. ואפי' לא כתב לה בכתובת אירוסין אחריות הא קי"ל אחריות טעות סופר הוא אף בכתובה דהא בכתובה ב נחלקו ר"מ ורבנן (לקמן נא.) אי אמרינן אחריות טעות סופר הוא אם לאו. והר"ר יונה ז"ל דחק לישב דברי הגאונים דאיירי בשאלה כתב לה אחריות והא דאליגי באחריות טעות סופר הוא בכתובה היינו כשנכתבה בנישואין דתקנת שמעון בן שטח שיהו כל הנכסים אחראין וערבאין לכתובה בנשואין תיקן בזה נחלקו ר"מ ורבנן רבנן סברי כיון שתיקן שמעון בן שטח שיהא כותב לה כל נכסיו אחראין וערבאין לכתובה אע"פ שלא כתב כמאן דכתב דמי ור"מ סבר הי דתיקן לכתוב אם לא כתב לא אמרינן טעות סופר הוא ולא אליגי אלא בנשואין שבזה היתה התקנה אבל כתב לה כתובה מן האירוסין אף רבנן מודו דלא אמרינן אחריות טעות סופר הוא. [דף מד ע"א] מאי הוי עלה דכתובה מ"ש דאמר רב יהודה אמר שמואל משום ר' אלעזר בן שמוע מנה ומאתים מן האירוסין ותוספת מן הנשואין ותכמיס אומרים אחד זה ואחד זה מן הנשואין והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנשואין. ותימה הא דמיבעי ליה הש"ס בשילהי פ"ק דב"מ (דף יז:) ולקמן בפרק הכותב (דף פט:) אלמנה מן האירוסין מנלן דאית לה כתובה היכא דלא כתב לה אמאי לא פשיט משמעתין ממילתייהו דרב הונא ורב אסי דאית לה ולפי' ר"ח דמוקי שמעתא בדכתב לה ניחא אבל אי אפשר לומר כן כמו שפרשתי וי"ל דפשיטא ליה להש"ס דארוסה יש לה כתובה אע"ג דלא כתב לה אבל התם לא בעי לאוכוחי מדברי אמוראים אלא ממשנה או מברייתא. וכן היה יכול לפשוט מהא דתנן בקדושין בפ' האומר (דף סה.) היא אומרת קדשתני והוא אומר לא קדשתיך וכו' וקאמר עלה בגמ' אמר רב אם נתן בנו מעצמו דכופין אותו ליתן כתובה אלמא מוכח שהיו נוהגין להבטות כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דאי לאו הכי מאי למימר ולאי קדשתיך ולהכי

הגהות הב"ח **א** ולא תקינו ליה רבנן וכו' לזכיה קמא ולשעבודא דאירוסין אלא משום: **ב** דהא בכתובה נמי נחלקו ר"מ. נ"ב עיין בפרק זה בדף נא ע"א:

קרבן נתנאל

ביה ומעכבא משום לתא דידיה א"נ מתה שא"א לה ליטשא כלל אבל כל היכא דלא מעכבא מחממתיה כיון דתפסי בה קידושין ונישואין לאחר קיימן ביה: [ב] **ויראה שכופין אותו להוציא.** ופשקא אמאי לא תשיב פוף פ' המדיר דף ע"ז עם אותן שמינו שם ואלו שכופין אותו להוציא. כדפריך התם אדרב תמליפא בר אבימי. ומה דמשני התם כי אמרה הוויא בהדיה שבקינן לה ה"נ כי אמרה דיירינא בהדיה בפהדי קא שבקינן להו וא"ל דא"ל כמ"ש ס"פ הבא על יבמתו דמזל גורם ופ"כ אפי' כי אמר דיירינא בהדה בפהדי לא שבקינן ליה. אבן ק"ק ה"ל למימר התם הך א"כ למ"ד מעין גורם שבקינן להו לדור בפהדי ולמ"ד מזל גורם לא שבקינן להו: [ג] **כך מחויבים להפרישו שלא יפשע בנפשו.** להרמב"ם אין איסור כלל אלא הוא על לד הנישוא והפחד שיש ברוב השעות שיגזקו בהם הגופות תלשים ואין חילוק בין פחד זה לבין האוכל מכשא דאיסר אגאה עכ"ל ולדעתו אפילו בבעל הסלעי ובלא הסיר בה מ"מ יש לה כתובתה. וכתב הריב"ש אם מתו הבעלים במיתה אמת אפילו להרמב"ם יש לחוש: [ד] **ופשה לפירושו דמאי שייכא הך בעי' הבא.** אין לחוש שהיה לו להעמיד ספקתו בשמעתתא אחריתי דרש"י בעצמו נשמר מזה שהוא שואל בענין מדחזינן שנפסק בה הא אלא שר"ל דמאי שייכא הך בעיא בגוונא דהכא בכולי ש"ס מני למבעי בלומר בכל כתובות הש"ס הוי מני למבעי זמן טריפת כתובות המירוסין מנה ומאתים מאימתי: [ה] **ליבעי ארוסה שנתגרשה או שנתארמלה אי טרפא ממשעבדי אי לא.** והנה רש"י הרגיש לישב זה דבשאת דווקא קמבעיא ליה אי גביה משעת אירוסין או נימא דמחלה לשיעבודא קמא כ"כ מהרש"ל. ומה שפרש"י אי אלמא עד שעת כתיבה דהוה מלוה בשטר לא טרפא משעבדי. כוונתו לתרץ קושית רבינו בסמוך איך נאמר שמחלה לשיעבודא קמא הא קי"ל כרב נחמן אם הוסיף דקלא לתוספת כתבים ושניהם קיימין וא"כ הכא נמי בכתובה שייה אמרי' לתוספת כתבה. ע"ז פרש"י דהכא אחירי בלא כתב לה והוי מלוה בע"פ ועד שעת כתיבה דהוי מלוה בשטר לא טרפא ממשעבדי דאיכא למימר דמחלה לשעבודא קמא אבל אי הוי לה מנה ומאתים בכתב לה כתובה שיהם קיימין ועפ"ז מיושב קושית מהרש"ל בתוס' ד"ה ומיגבה ע"ש: [ו] **ומפרש טעמא משום**

קיצור פסקי הרא"ש

הכיר בה אין לה כתובה ואם הכיר בה יש לה כתובה ומן הב' יש לה כתובה [אפילו לא הכיר בה]: **ד** הילכתא ארוסה טרפה כתובתה ממשעבדי אפילו לא כתב לה. וה"מ שנתארמלה

שדה צופים דף מד ע"א והלכתא אחד זה ואחד זה מן הנשואין. הלא"ש בכתובות פ"ה סי' ו':

קובץ מפרשים ו) וכן כתב ר' שרירא. תיבת וכן נמחק [נמוקי הגרי"ב]:

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org תלמוד בבלי <עוז והדר> - טז כתובות עמוד 268

כט ולא ישא אדם וכו'. סס כריימא: ואם היה אדם גדול וכו'. סס: **ל לא** ישא וכו'. מימרא פרק הבעי': **לא אשה** שנשאת לשני אנשים וכו'. סס תניא נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תנשא דברי רבי רשב"ג אומר לשלישי תנשא ולרביעי לא תנשא ונפסקה סס הלכה כרבי ואמרו סס מ"ט וכו' משמיה דרב הונא מעיין גורס ורב אשי אמר מזל גורם מאי ביניהו איכא ביניהו דאירסה ומית אי נמי דנפל מדיקלא ומית פירש אחד מן הראשונים לא נשאה אלא אירסה ומת או שמת ע"י נפילה מן הדקל אלא על ידי חולי למ"ד שמעייהה גורס שמביאה המשמש עמה לידי חולי ומת ליכא למ"ד מזלא גורם איכא ובקי"ל כרב אשי דבתרא הוא ולזה סתם רבינו דבכל גוונא לא תנשא לשלישי וגם בהלכות לא הזכירו סוגיא זו. וכתב רבינו ואם נשאת לא תצא לא תצא וכו' והטעם שאין להוסיף על גזירות של דבריהם אלא על מ"ש הם בפירוש ומשמע לא תנשא הוא לכתחילה אבל דיעבד לא ולא מצינו שהזכירו הקטלנית בשום מקום עם אותן שכופין אותן להוציא והברנה מקומות אמרו לא תנשא ובאמרו בגמרא שאם נשאת אינו מוציא וכתב רבינו שהקידושין בכניסה וכבר כתבתי בהיולא בזה פ"י מהלכות גירושין: ולא ישא ישראל עם הארץ בחנת וכו'. בפסחים בפרק אלו עוברין (דף מ"מ.): אבל תלמיד חכם וכו'. סס:

לב לא ישא אדם בת עמי הארץ וכו'.

עד סוף הפרק מבואר שם:

פכ"ב א אסור להתייחד עם ערוה מן העריות וכו'.

בקידושין פרק י' יוחסין ובע"ז פרק אין מעמידין (דף ל"ו:). ומ"ש מוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו מבואר שם וכבר נתבאר פכ"ג שיש זמן שהם יושבים אף בקירוב בשר. ואין אשתו נדה מבואר בהרבה מקומות ומהם פ"ק דכתובות (דף ד'.): חתן שפירסה אשתו וכו'. פ"ק דכתובות בריימא ומימרא שם:

ב לא נחשדו ישראל וכו'. פרק י' יוחסין (דף פ"ב.) תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה וקי"ל כחכמים. וכתב רבינו ואם נתרחק אפילו מייחוד בהמה וכו' הוא מפני שאמר שמואל שם שאסור להתייחד עם הבהמה ואע"פ שאין הלכה כמותו דקוגיין דעלמא דלא כוותיה המתרחק הרי זה משובח ושם (דף פ"ח:) אמרו דאביי ורב אשא ואחרים היו מתרחקין מן הבהמה והוא מדת חסידות:

ואיסור ייחוד עריות וכו'. בפ' אין מעמידין (דף ל"ו:) מסקנא דייחוד עריות מן התורה ואמת

בתחלה שהוא נושא אותה לימים מותר: **כט** ולא ישא אדם אשה במדינה זו ואשה במדינה אחרת שמא יאריכו הימים ונמצא אח נושא אחותו ואחות אמו ואחות אביו וכיוצא בהן ואינו ידוע. ואם היה אדם גדול ששמו ידוע והרי זרעו מפורסמין וידועין הרי זה מותר: **ל** [א]לא ישא אדם אשה ממשפחת מצורעים ולא ממשפחת נכפין. והוא שהוחזקו שלשה פעמים שיבואו בניהם כך: **לא** [ב]אשה שנשאת לשני אנשים [פ]ומתו. לשלישי לא תנשא ואם [ג]נשאת לא תצא. ואפילו נתקדשה יכנוס. ולא ישא ישראל עם הארץ כהנת שזה כמו חילול לזרעו של אהרן. ואם נשא אמרו חכמים אין זווגן עולה יפה אלא מת בלא בנים או מת הוא או היא במהרה או קטטה תהיה ביניהם. אבל תלמיד חכם שנשא כהנת הרי זה נאה ומשובח הרי תורה וכהונה כאחד: **לב** [ג]לא ישא אדם בת עמי הארץ שאם מת או גולה בניו עמי הארץ יהיו שאין אמן יודעת כתר התורה. ולא ישיא בתו לעם הארץ שכל הנותן בתו לעם הארץ כמי שכפתה ונתנה לפני הארי מכה ובועל ואין לו בושת פנים. ולעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם שאם מת או גולה בניו תלמידי חכמים. וכן ישיא בתו לתלמיד חכם שאין דבר מגונה ולא מריבה בביתו של תלמיד חכם:

פרק שנים ועשרים

א אסור [ד]להתייחד עם ערוה מן העריות בין זקנה בין ילדה שדבר זה גורם לגלות ערוה. חוץ מהאם עם בנה והאב עם בתו והבעל עם אשתו נדה. וחתן שפירסה אשתו נדה קודם שיבעול אסור להתייחד עמה אלא היא ישנה בין [ה]הנשים והוא ישן בין האנשים. ואם בא עליה ביאה ראשונה ואח"כ נטמאת מותר להתייחד עמה: **ב** [ה]לא נחשדו ישראל על משכב זכור ועל הבהמה. לפיכך אין אסור להתייחד עמהן. ואם נתרחק אפילו מייחוד זכור ובהמה הרי זה משובח. וגדולי החכמים היו מרחיקין הבהמה כדי שלא יתייחדו עמה. ואיסור ייחוד העריות מפי הקבלה: **ג** כשאירע מעשה אמנון ותמר גזר דוד ובית דינו על ייחוד פנויה. ואע"פ

אוצר החכמה

שאינה

א שם שם: ב טור אה"ע סי' מ' סמ"ג לאוין קכ"ו: ג שם בטור ובסמ"ג: ד טור אה"ע סימן כ"ג סמ"ג לאוין קכ"ו: ה טור שם סי' כ"ד:

משנה למלך

אים לן למימר דס"ל דכי משני בגמרא יחודי בעלמא לאו אז' נקיים בלחוד קאי אלא לעולם וכיון שכן ע"כ לומר דס"ל להטור דכי משני בגמרא יחודי בעלמא אחרמי קושייתא קא מתרץ ולכהוכתו לעיל. ולפ"ז לגיגא בתרא אין ראיה מהנהו עובדי לחלק בין מ"מ לשאר העם. וא"כ למה זה הביא הטור דין זה דאדם גדול בסתמא הו"ל להביאו בשם רבינו כיון דלפי ליגא בתרא לא נפקא אלא דיגא כי היכי דהביא דין דאם הודיעה בשם רבינו ומשום דלגיגא בתרא לא נפקא אלא דיגא. ואפשר לתמוק ולומר דכיון דכבר שמעינן מדיגא דאם הודיעה דס"ל לרבינו דפסקינן הלכתא כתרי ליטני מש"ה דיגא דאדם גדול לא הביאו משם רבינו דכיון דפסקינן הלכתא כתרי ליטני ממילא נפקא אלא דיגא:

ומ"מ דברי הטור הללו ממוהים מצד עצמם שהרי הרי"ף והרא"ש לא כתבו אלא דברי לאב"י בלבד ולא חילקו בין מ"מ לשאר העם משמע דס"ל דהא דאמרינן בגמרא שאני רבנן דפקיע שמייהו לאו הלכתא היא. וטעמא נלע"ד משום דס"ל דכי משני בגמרא יחודי בעלמא אחרמי קושייתא מתרץ ולפי מירוצא בתרא אין אנו מחלקין בין מ"מ לשאר העם ואינהו ז"ל דפוקי מספקא להו אי דפסקינן הלכתא כליגא קמא או כליגא בתרא ובכל וכמ"ש מרן הב"י י"ד סי' קל"ב ומש"ה לא הביאו ההיא דשאני רבנן לפסק הלכה. וא"כ אף כתב הטור דאם הוא אדם גדול דשרי ופליג אהרי"ף והרא"ש אביו וע"ע, וכ"מ דזאת הקושיא בעצמה לוקמא לדיגא דהודיעה דמלא הביאו הנהו עובדי דרב ור"נ משמע דס"ל דאף אם הודיעה אסור דאם אינתא דס"ל דאם הודיעה שרי היה להם להביא הנהו עובדי דרב ור"נ דאמרינן דאם הודיעה אסור דאם אינתא דס"ל דאם הודיעה שרי ומה שלא הביאו הנהו עובדי דרב ור"נ הוא משום דטעמא דאיסורא הוי משום אל מחרוש על רעך והוא הוא יושב לבטח אחך וממילא נפקא דאם הודיעה שרי שהרי אינה יושבת לבטח עמו ומש"ה לא הוצרכו להביא הנהו עובדי דאשמועינן הא דיגא. (*א"ה והכי מוכח מדפריך בגמרא לרב ור"נ מבריתא דלא ישא

מגדל עוז

כט ולא ישא אדם אשה עד הרי זה מותר. פרק המולן (שם): **ל לא** ישא אדם עד בגיהס כן. פרק הבא על יבמתו (דף ס"ד): **לא אשה שנשאת** עד יבנום. פ"ק דכתובות ופרק נערה שנתפתתה (דף מ"מ.): **לא לב** ולא ישא ישראל כו' עד סוף הפרק. פרק אלו עוברין (דף מ"ט):

פכ"ב א אסור להתייחד עם הערוה עד עם שמתו נדה. פרק י' יוחסין (דף פ'): וחתן כו' עד להמיחד עמה. פ"ק דכתובות (דף ד'.): **ב** לא נחשדו ישראל על מפי הקבלה. פרק י' יוחסין (דף פ"ב): **ג** כשאירע מעשה דאמנון עד יחוד כומתם. בע"ז פרק אין מעמידין ובסנהדרין פרק כהן גדול (דף כ"ח) וי"ל אלפס ז"ל כתבו בהלכות סוף קידושין:

המיש

הגהות מיימוניות

לא [פ] אבל נתגרשה כמה פעמים אין בכך כלום תוס' ודלא כפר"ש ביבמות ע"ש. וכתב רא"ם ונ"ל דהלכה כרב אשי דמזל גורם ונ"מ באירסה ומית אי נמי דנ"מ דנפל מדיקלא ומית דליכא למימר מעיין גורם: [ג] שם בתב הטור ז"ל ואם נשאת לג' כתב א"א ז"ל שכופין אותו להוציא דחמירא סכנתא מאיסורא: **א** [ה] מיעוט אנשים שנים ומיעוט נשים שתים לפיכך צריך שיהא עמהם בבית ב' נשים וב' אנשים והוא ישן לצד אחד בין האנשים והיא ישנה לצד אחד בין הנשים. מיסוד רבינו אב"ד ע"כ:

ומה

הודפס מאתר אוצר החכמה tablet.otzar.org משנה תורה <מהדורה חדשה> - ה (קדושה) עמוד 85

31/08/2018

אבן העזר ז הלכות אישות

באר הגולה

כדכיסה. כתב רש"י דלא קלי מלא לענין שלא מוכל בהדומה אבל מלקין אותו מלקות מ' כיון דמדאוריתא כסן מלא: מב לו מלא. ס"ע דוקא בסבומה ולידתה בקדושה דמכדים והכי כתב ע"ז סעיף הארמה ולידתה בקדושה שכבר מתבאר ביותר פחות מנ"ט סמוכה מנים סמוכה בקדושה על כבי ר"ל ביותר שלא לענין שלא מוכל בהדומה אבל מלקין אותו מלקות מ' כיון דמדאוריתא כסן מלא: מב לו מלא. ס"ע דוקא בסבומ

קי"ט) קשה לי להוליאה בעיר כגון כה פ"ש דעת הרמב"ם דלא חש"ב לה לחוש נמור דהא פסק לקמן סימן קי"ז (בהג"ה בסעיף י"ח) דדוקא בנכסה וכמוס נדול כוסף אותה מכל מקום שאר מוציין אינו יכול לגרש בעי"ב: (ב) וי"ש דדוקא אם מתו מיתת עלמם. (ביממות הס"ד פ"ב) נבי מיכה דנשאת לשנים ומתו ולא מכשה לשניהם אליעי' דרבי אליעי' דרבש"ג בשני אליעי' דרבי אליעי' דרבש"ג בה אמורלי מד אמר מעיין נורם (פי' מעיין של אשה נורם לטמיית מנשים) ואד אמר מגל נורם מלי ביניהם לרבי ביניהם דלרבש"ם ומיה פ"ש דבכל מדיקלי ומיה למ"ד מעיין נורם בשני אליעי' בשניהם דלרבש"ם ומת הה לא כה עלים שחבנרום מעיין אינו בטלה ובכל מדיקלי הא לא מת פי' מולי והבה ר"ש בסק לפי נמרא בכל דבכל מדיקלי ומיה ומ"ב מולק נ"ב אל מ"ש נעל בהגיש לו מתמרסה דהא אמרי' דלרבא ביניהם נמי דלרבש"ם ומיה (ובחמא מחמת מחמיגנו) ובכ"ב בבג"ש קילר כלן אם אסר לו לאמרי: (ג) מים שמחו שתי כיון · בתשובת הרמ"ם כלל נ"ב פי' מי שממנו הוא"ר הרב דין בה כתוב שם לחטיל מתו שיהם בעיתם מי כנון שמתו שתיהן מן הכרון (ולפ"ו) אסבר לי דלמאן דפסק ב"ד ס' רס"ג סעיף ב' דלף כ"מ מוסקין (אם מל בנו ראשון ושני ומתו מחמת מילה לא יאמל הבליני כמו שמוסקין בני אשה שמלה בנה ראשון ושני ומתו מחמת מילה הרי הרא בחזקת שבנים מתים מחמת מילה ולא תמול הבליני) אבסר דנם הבלמ"ן בהגהות הרמב"ם לא מחמר דנמה מחמר בעיתם בעיתם לחזור לאמר אמר לחזור לאמר אמר לחזור לאמר אמר